

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗАНЕХАЮТЬ ВАЛЮТОВУ СТОПУ

ВАШІНГТОН.—Президент Рузвельт видав розпорядок, яким заборонив вивіз золота поза границі Злучених Держав. Таким чином Америка відступила від золотого стопа.

Секретар Будін подає, що це зроблено тому, щоби висока американська валюта зрівнялася зі слабшими валютами інших держав. Таке вирішення повинно відбитися корисно на збуті американських товарів.

Золота стопа буде привернена автоматично тоді, коли президент внесе видану ним заборону вивозу золота.

ДОЛЯ УПАВ.

НЮ ЙОРК.— Заборону, яку видав президент Рузвельт щодо вивозу золота, вважають початком інфляції, яка зменшить вартість долара. Це відбилося на доларі в той спосіб, що його вартість упала до оголошеному зарядження президента до 88.54 центів.

ПОСОБИТИ ЕКОНОМІЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНГТОН.— Гроші будуть одним з найважливіших питань, котрі вирішуватиме конференція, яка відбудеться у Вашингтоні, а в якій возьмуть участь: президент Рузвельт, англійський прем'єр Мек Доналд і Еріо, буаший французький прем'єр. Кажуть, що зменшення вартості долара спричиниться до успіху конференції.

МОРГАН ХВАЛИТЬ ЗАБОРОНУ.

НЮ ЙОРК.— Міжнародний банкір Дж. П. Морган оголосив заяву, в якій подає, що зарядження президента в справі заборони вивозу золота є розумне.

ВАШІНГТОН.— Ті, що стоять близько до президента Рузвельта, твердять, що президент мусів долати такі міри, що викликають інфляцію, бо інакше радикальні елементи в конгресі були б переперди ризикові плани.

БІРЖІ ЗАРЕАГУВАЛИ.

НЮ ЙОРК.— Від року не пам'ятають на біржі такого оживлення, яке було в середу, коли вияснилося, що в Америці такій йде до інфляції. Обороти цінних паперів потроїлися у порівнянні з іншими днями. Всі паперли пішли значно вгору.

ШКАГО.— Ціни на збіжжя значно підніслися.

ЗА ДОПОМОГУ, ОПЕРТУ НА ПОДАТКАХ.

НЮ ЙОРК.— Місіс Огуст Белмонт, котра займається в останній році збірку жертв на допомогу безробітним і osiąгнула щодо цього великі успіхи, заявила, що збіркова акція мусить улітти основній зміни.

Вона каже, що теперішня добродійна акція обтяжена тільки певний гурт благородних одишч. Чим більша біда, тим більший спадає на ті одишчі тягар. А той тягар треба розложити на всіх шляхом відповідного оподаткування. І всю допомогую акцію треба побудувати на науковій підставі.

ФАРМЕРСТВО ЗРОСТАЄ.

ВАШІНГТОН.— За останній рік фармерське населення підніслося на 1,000,000, себто зросло до 32,242,000. В 1931 р. виносило воно 31,241,000.

БАНКОВІ ГОВЕРНОРИ НАСТРОЄНІ ОПТИМІСТИЧНО.

ВАШІНГТОН.— У департаменті скарбу відбулася конференція 12 банкових гвернорів зі секретарем скарбу. Підчас тої конференції гвернори ствердили, що всюдю є слідний зворот до ліпшого.

БЕРЕ СЕБЕ ЗА „НОВОГО ГІТЛЕРА“.

ВАШІНГТОН.— Посол Шемейкер підбив ко сному судюсвю Теодорю Когенюви за те, що він не хотів приглушати радія й перестати в ночі співати. Коген хотів арештувати Шемейкера, але не міг роздобути дозволу, бо прокуратор заявив, що посол є власиво нестолітальний. Шемейкер казав, що в його помешканню хорює родина, а в Когена забавляються і кричать від трох днів. Коли його просьба не помагала і Коген даві робин крики, посол вдарив Когена кулаком поплід очі. Коген каже, що Шемейкер кричав, що він „новий Гітлер“ та що знає, „як треба поводитися з Жидями“.

ЖИДИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛЯ.

НЮ ЙОРК.— Адлер і Сандерс, два жидівські купці з Брукліна, обжаловують американського консуля в Берліні, Джорджа Месерсміта, за те, що він не хотів інтерв'ювати в їх обороні. Вони кажуть, замкнула поліція, зложена з „нацив“. Вони казали, що консуль поводитися з ними так, мовби самий був членом „нацив“.

ГОТУЮТЬСЯ ДО НОВИХ МАСОВИХ ПРОТЕСТІВ.

НЮ ЙОРК.— Понад 1,000 жидівських делегатів від 600 жидівських організацій міста Нью Йорку ухвалили відбутти 10 травня великий демонстраційний похід, звернений проти „жидівських погромів у Німеччині“. Такі походи будуть влаштовувати й по інших містах Америки. І слагитимуть протести до Вашингтону й Ліги Націй.

ЗАБОРОНЕНІ ФІЛЬМИ.

З Міхена повідомляють, що німецьке міністерство внутрішніх справ видає вже перший список фільм, яких не можна виставляти. Чимало з тих фільм, німецького та чужинного походження, мали великий успіх у Німеччині та інших краях і не робили враження „небезпечних для суспільного ладу“. Ось деякі з них: „Рибалка знад Волги“, „Десять днів, що потрясли світ“, „Блакитний експрес“, „Буря над Азією“, „Памірник Платоми“, „Беззахисні“, „Путьбожа в життя“, „На Скоді нічого нового“. Є в нашою списку з 20 назв таких, яких ми ще не бачили, здебільша з пацифістичною тенденцією, що зображають воєнне страхття.

52 РОКИ ВІЗНИЦІ ЗА ПАЧ. КУВАННЯ САХАРНИИ.

В Булапешті відбулася розправа проти пачкара сахариню, Франца Байса. Трибуналу засудив його на кару в'язниці в квоті 1,900,000 пенго, а якби зні цих грошей не заплатили, то муситиме відсидіти 52 роки в'язниці. Такий гострий присуд на пачкаря викликав зрозумілу сензацію навіть серед Мадярів.

НЕ ВИДІЛЯТ У СЕБЕ ПІД НОСОМ.

Подія в Німеччині „запам'яті і дальше чоловік місяця совітської преси. „Звєстія“ подають кільканих телеграм під таким наголовком: „Бачиштьські бандаги при роботі“. „Повідомлення про здійснення національних соціалістів“, і т. п.

ЧАСОПИС ВОЛОЦЮПІВ.

Мало хто знає що в Штутгарті від 1926 р. виходить одишч своерідний часопис „Лер Вагабуна“, „Волоцюпів“. Видає його пот-волоцюпо Юрій Гог. Мандрує він по цілій Німеччині й іде довше те задержується як кілька днів. Гог не вначе духовий волцюп волоцюпів. В 1930 р. провадив він конгресом волоцюпів у Берліні з приводу урядженої малярської вистави. Авторами бач бездомні волоцюпи, які не мають місця одсіду й часто мешкають у великоміських норах. Образилих малярів, по словах знавців, бач вершником мистецтва. Одначе ні оди волоцюпо не згодився продати свого образу чи рисунку.

Видає „Волоцюпо“ браство волоцюпогю, якого одскамо є одна коршма в Штутгарті. Туди надсилають волоцюпогю твори. Гог твердять, що правдивим революціоністом може бути лише волоцюпо, ворог жандармів, мешканець гостинців, піль, асіва, людною бездому й обовязків.

САМОГУБСТВО З БІДИ.

Останніми днями було в Чернівцях як п'ять самогубств через безробіття. На селі люди, які б їдуть, то в білі оди другого помажок. А в великій місті тяжко бідоному жити без роботи. Невдаю поповнив самогубство молодий адвокат, що не мав з чого жити, а онді скоочив з залізничного моста 31-літній Анастасій Соловєв. Вона родю з Кучурова Великого. Даремно шукала велького. Даремно шукала велького. Не витримав нерви. Вона з розпучи ринька покінчила з собою. Тяжко покалічену відвезли до шпиталю.

СПРАВЖНЯ КАР'ЄРА.

Політика — кажуть, це тяжкий хліб. До такого заключення дійшов теж бушний польський міністер закордонних справ, Залеський. І тому, коли його подкучували за дипломатичну службу, він цим не образився, але знайшов собі приємніше і, що найважливіше, полатніше заняття. Він став головою Надзірної Ради Торговельного Банку.

По смерті кн. Любомірьського посприжалося місце голови Надзірної Ради Торговельного Банку. Воно приноситься враз з іншими синекрурами біля 200 тисяч зол. річно.

Дешудний голос при виборах на голову має п. Телпін, директор Надзірної Ради „Банку Комерцель“ в Мільно. А з п. Телпінюм п. Залеський дозброй знайомий, що з часів послування в Римі. Сам з ним п. Залеський заключив польську уготовну почыку.

Крім становища голови Надзірної Ради Торговельного Банку п. Залеський отримав ще місце в Надзірній Раді т-ва „Сольварь“ з платнею 20 тисяч зол. річно. А платня сенатора і смертушка міністра приносить йому ще 20 тисяч зол. річно.

Як на теперішні важкі часи, це зовсім непотоп: черв'я мільно золотих річю! Себто міном майже 20 тисяч зол., а дежно 600 зол.

Вправді польська дипломатія витратила свого доволітального ревного дипломата, але натомість сам дипломат на цьому нічого не потерпів. А в додатку, польська фінансєра získала новоспеченого банковця за 250,000 зол. річно!

СИНІ ВБИЛИ БАТЬКА.

В селі Бискупичі, луцького повіту, два замасковані справці, нібито в тім ограбленні напали на дм селянина Пархому Корнійчука й вдаривши його тулим знаряддям по голові, покляли нешаного трупом. Свідство виявило, що війники є рідні сини Корнійчука, 28-літній Семен і 21-літній Петро, коті вбили батька в шні заволодіння його майном. Підчас ревізії в них знайдено зброю, рушницю, набиту двома набоми, одиного пороху патрон, що лишився після стріли, і 2-фунтовий ящик, на якому було слідки крові. Річчю докази разом з арештованими зиродніми злочинцями відставлено в розпорядження слідчого судді.

НАПАД НА ВЧИТЕЛЯ.

На помешкання вчительки вселюдної школи в Холлопцях, горюхоріського повіту (Волинь), Міхаліни Найдівиччю, вночі напали три замасковані й у зброєні бандити. Стероризували вчительку і перебуваючу в неї в гостях Марію Дзюрович, теж учительку з села Дрогичин, бандити забравали в них 200 зол. готівкою та річні вартісні предмети, і втікли.

ПОЛЯКИ-ГІТЛЕРІВЦІ.

Оди варшавський часопис приніс вістку, що чимало безробітних Польків із Поморі і Познаніи вступили в гітлерівські пробови відділи. Дістають цілоденне удержання, 5-7 марок дежно та живити у касарні. Наясчастіше закусують їд, прибираючи називання, щоб, як прийшлося вертатися до Польщі, не наразитися на прикроші.

ЗЛОЧИННА САМОВОЛЯ.

Фабрикацією шкільних деклараций за польську мову навчання займаються в Лопушанці Хоминій (повіт Самбір) учительки Гелі Гелєвичівна і Емілія Шодєривна. Вони кадуть до школи передосім таких батьків, що мають більше як одну дитину в школі, і обіцяють одню звільнити зі школи, якщо батьки підпишуться. Таким способом видирали підписи в Яся Бучина, сина Гриця, і в Федя Бучина Сеневого. Опісля залкали Пазю Лопушанську, що має 2 дітей у школі, і питають: „Як хочете, щоби вчилися ваші діти?“ „Та так, як людські“, відповіла Лопушанська. — „То підпишіться на це!“ І Лопушанська підписалася. Та коли довідалася, що це була декларация за польську мову навчання, то пішла до вчительки і жадала звороту. Вчителька обіцяла, що декларацию спалить, але її не хотіла звернути.

З окрема йшла акція за збирання підписів від інвалідів та від зарізаних робітників.

Люди були за це дуже обурені на вчительку і хтось приплив на шкільних дверах картку з поргозрою проти вчительки. Вона з тою карткою поїхала на постеруку поліції. Вечером поліція арештувала підозрілих братів 14-літнього Федя Гелєвич і 19-літнього Федя Гелєвич, та переслала ревізію у Гелєвич, Комарніцького, М. Дубравського і Лопушанського як комітетових. Ревізія не дала ніякого вислуду; арештованих на другий день випустили і автора картки такі не знайшли.

КРИВАВА БІПКА В ЛУЦЬКУ.

В останні часи зауважується на Волині дуже часті сварки, які доходять до кривавих авантур між різниками, на тілі професійної конкуренції. В Луцьку недавно трапився випадок на тому тлі, який скінчився дуже трагічно. Ото, вертаючись з різні, різники Жиди поблизся з працюючими масарні Теодорювичі не-Жидями. Підчас звазювоті бійки між ними масар Теодорювич, Юзеф Понекельський, ударив ножем у груди 25-літнього Янєлка Кантора, внаслідок чого останній згинув на місці. Різників Хаскеля Кантора і Хаскеля Козьола, тяжко скривавлених, відвезено до шпиталю. Понекельського арештовано. Вбитий лишив жінку і 4-місячну дитину.

Обурення всіх жидівських різників в місті проти масарів-християн зприводу цієї події було таке велике, що підчас похорону вбитого Кантора великі відділи поліції охороняли масарню Теодорювич, якому Жиди погрожунали дуже немилим наслідками, але врешті на якийсь час утихомирився.

ВКРАЛИ КАСУ З ГРИШНИ.

З мешканця Івана Чернятовича в Коломиї винесли злодіи отгнетувалу касу, ваги 250 кг., завантажили на віз і вивезли в невідоме місце. В касі була готівка 20,000 зол.

НАСЛІДКИ СТРАЙКУ.

Управа заведений „Вудета“ в Коросні віводила працю всім своїм 250 робітникам. Сталось це у звязку зі страйком у Лодзі, бо тамошні фабрики доставляють „Вудеті“ сирівці для виробу гумових предметів.

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА МІЖ РОСІЄЮ І АНГЛІЄЮ

ЛОНДОН (Англія). — Дев'ять годин по засуді в Москві двох англійських інженірів англійський король підписав закон про заборону дозову з Росії до Англії збіжжя, нафти, бавовни, дерева й т. п. Заборона ця торкається 80% російського дозову з Росії до Англії. Росія тратить тепер усі англійські державні кредити в сумі 45,000,000 доларів, а на продажі різних сирівців ще 35,000,000 доларів. Англія майже нічого не тратить, коли Росія оголосить їй економічну війну й також припинить англійські дозв до Росії, бо Англія дуже мало довозила своїх фабрикати до Росії.

Заборону дозову з Росії Англія сподівається примусити радянський уряд облекшити кару для двох інженірів, засуджених на в'язницю, замінивши їм в'язницю кару висилкою з Росії. Оборонці англійських інженірів уже подали прохання до ВЦК-а про „помилування“ засуджених. Тепер же годі сказати, чи болшевики так скоро й отверто задуться Англії, щоб ще більше не підорвати своєї престижу в Росії й за кордоном.

Міністерство справ закордонних повідомило радянського посла, Майського, що дипломатична недоторканість членів радянського торговельного посольства скінчилася, бо перестав існувати договір між Росією й Англією. Коли Америка в скорому часі не признає радянського уряду, то можливо, що Англія перерве й дипломатичні зносини з Москвою, якщо англійські інженіри пішуть до в'язниці. Тоді до економічної англійсько-російської війни приєднається ще й дипломатична війна, яка значно погіршить міжнародне становище болшевицької Росії.

АНГЛІЙСЬКІ ІНЖЕНІРИ У В'ЯЗНИЦІ.

МОСКВА (СССР). — Засуджені на в'язницю інженіри компанії Метрополітен-Вікерс, Торнтон і Мек Доналд, уже сидять у в'язниці, яка знаходиться від зарядом чека. Їм не дали можливості навіть попроситися зі знайомими та з приятелями забравши їх прямо з судової сали до в'язниці.

Англійські інженіри, яких засуджено на вистелня з Росії, вже вихали до Англії. З ними вїхав також виправлений на суді інженір Грегорі. Російські інженіри, яких засуджено на в'язницю, вже ув'язнені. Думають, що їм усім ВЦК зменшить кару чого просять їх оборонці.

РОЗКЛАД КИТАЙСЬКОЇ АРМІЇ.

ШАНТАЙ (Китай). — Натиск японської армії цілком дезорганізує й розкладає армію Китаю. Післани проти японських військ полки лишають фронт без бою й тікають у глибоке запілля. Окремі ватаги озброєних жовнів китайської армії тероризують та грабують населення. Китайські генерали всетакі не тратять надії знову зорганізувати протипоноський фронт і спинити наступ Японії у північному Китаю.

Японія відновила в Порт Артурі свою воєноморську базу. Японська флотія мала там свою базу від того часу, як Японія відібрала від Росії Порт Артур аж до 1922 року, коли за вашингтонським договором Японія знесла свою портартурську морську базу.

В ЕВРОПІ ДОЛЯР ПАДЕ В ЦІНІ.

ЛОНДОН (Англія). — Знесення американським урядом золотого міринка долля привело до негатиного спаду в ціні американського долляра на всьх європейських біржах. На лондонській біржі долляр відразу впав на 6 центів у ціні. Ще більше долляр упав на ціні в Парижі.

Тут сподіваються, що зниження ціни американського долляра викличе економічну війну між Англією й Америкою за світові ринки. Дехто думає, що знесенням золотого міринка президент Рузвельт хоче вплинути на Мек Доналда, щоб англійський прем'єр заперив Америку, що Англія скоро вернеться до золотого міринка своєї валюти. Як відомо, завдяки теперішній низькій ціні на англійські фунти стерлінгів Англія з успіхом конкурує на світових ринках своїми фабрикатами з американськими.

МУСОЛІНІ ПРОТИ ЕКОНОМІЧНИХ КОРДОНІВ.

РИМ (Італія). — На інтернаціональній парламентарній конференції прем'єр Мусоліні виступив рішучо проти економічних кордонів, які тепер існують між ріжними державами світа. Поліпшення економічних та політичних відносин між державами, на думку Мусоліні, має йти впарі.

ТІСЯЧІ АРЕШТОВАНИХ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — За приблизними відрахунками в Німеччині є тепер не менше як 20,000 арештованих політичних протинників режиму Гітлера. Практично майже всі активні протинники Гітлеризму знаходяться за в'язничними ґратами.

Представники фашистської влади заявляють, що вони взяли своїх політичних протинників „під охорону“ від можливих ексцесів проти них.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

	Three cents a copy	ПОДПИСКА: три центи
One year	\$ 7.00	На рік \$ 7.00
Six months	\$ 3.75	На пів року \$ 3.75
Three months	\$ 2.00	На три місяці \$ 2.00

	Foreign and Jersey City Rates:	В Державі та в Нью-Йорку
One year	\$10.00	На рік \$10.00
Six months	\$ 5.00	На пів року \$ 5.00
Three months	\$ 2.75	На три місяці \$ 2.75

За оголошення реклами не відповідає.

Tea. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Сокоз: Montgomery 5-1838.

Адреса: "СВОВОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОШТОМ МУРИНСЬКОЇ КРОВИ.

„Скاتهборський процес“, або карна розправа проти 9 муринських хлопців, обжалованих за атакування білих жінок, набрав уже світового розголосу. Отже маємо до діла з процесом, який нагадує щодо розголосу розправу проти Сакка і Ванцетті, з тою різницею, що давніше найбільше атаковано суддо, а тепер — присяжних суддів.

Річ ясна, що це є повністтю загальної опії підносності, що в таких випадках, як це було з Сакком і Ванцетті, як це є тепер з муринськими хлопцями, мають судити в суді за докананнями обжалованими злочини, якщо вони його допустилися, а не за політичні погляди обжалованих, чи за те, що вони мають жовту червону чи чорну краску тіла. За домаганням такої справедливості завжди постійно маси просвічених і гуманних людей і вони певно матимуть відвагу нап'ятувати політичний чи расовий фанатизм.

І їх опії завважила. Та біда в тім, що дуже часто беруться представляти ту опію комуністичні фанатики. Вони то навіть у такому випадку, де треба боронити життя обжалованих, думають про свій бізнес, себто про більшовицьку пропаганду. Так було зі Сакком і Ванцетті. Так є тепер і з муринськими хлопцями, з котрих один уже засуджений на електричне крісло. Коли би комуністична „Інтернешенел Леїбор Діфенс“ дійсно дбала про ратування отих Муринів, то вона певно не мішала-сяб до їх оборони, бож вона знає, що до таких самих фанатиків, якими є комуністи, треба зачислити і тих фанатиків полудня, котрі ненавидять Муринів, а ще більше комуністів.

Оборонець обжалованих, адвокат Лібовіч, теж не повинен був братися за оборону обжалованих. Як підносили американські газети, Лібовіч є радикальними поглядами, Жид, і походить зі сходу. Вже то досить, щоб полуденні фанатики відносилися до нього ворожо. Тим більше, що кажуть, що на полудні є багато чесних, поступових і гуманних адвокатів, уроженців полудня, котрі були би взяли боронити обжалованих Муринів, а супроти котрих присяжні судді не були упреждені.

Вже те, що Лібовіч, вернувшись до Нью-Йорку, зганбив лайливими словами присяжних суддів, котрі мають судити далішніх 8 хлопців, вказує, що він хіба думає про розголос своєї особи, а не про ратування обжалованих від смерті. І тому добре зробив суддя, що відложив розправу. Бо з такими оборонцями обжаловані Мурини не виратуються.

I. Мелевич.

ЗАЗДРІСТЬ

(Оповідання).

Парубок замків і відскочив — Дав Бог корону, дав і на бік, гадючки, що Гнат хоче траву, — потишай його оди, похастувати його гниатком! — Коби то дитина хотіла ребра. Гнат справді підвів їсти траву! Дуже добре було своєю рукою, нечаче до удару. — Ні, ні, ти добрий хлопці! — на крикув тамтій і щез в колібі, пасовиский і ді діти і ними не Надішав же три. Між ними був також Куцуря. Той, що ходив, як прикаже тебе і со-ві, до жінки і до дітей. Те-пер під колібною вже була ціла партия. Ввійшли в колі-бу, заперли за собою двері і запалили свічки, щоб виді-бу, але це легавине. Огню на землі по середині коліби не розпадовало, де він ко-жлий вже похверив у селі, а ні, була телла.

Кожий лав на своє місце та не зараз засипав. Молоді парубки завалили нини дру-ти старого Куцуря. Вони пили його, що його жінка все ще така добра, як раніше була. — Як би так і був ємні, — сказав один парубок, — ти потерпів би, що не бачиш же не цілий тиждень, жінка від-вініє від мене.

Куцуря був нини чогось то сердатий.

— Я хотів би, — бурк-старий, — щоб вона бляла трохи відвініти, або щоб я відвіні. Вже й так зблизко ро-ті підхвост до миски, та сьому ще нема кімці!

O. C.

ВЕС КЕРМІ.

Пропозиція Мек Доналда — від Туркві і Москви і ін.). Во-про повчирне порозуміння ви-явилася повний розгладш в польській політичній думці. Польки був Верзай (і не було Гітлера в Берліні) — ця полі-тична думка була ясна: їти ра-зом з переможею вигнаною і перешкотили за існуу їти під-несенню Німеччини. А що Ні-мечину попірала совітська Росія, то вістря польської по-літики зверталася в односте-р і проти Берліна, і проти Москви. Одні (санаци) — бі-льші акцентували протині-мешке наставлення, другі (на-ціонал-демократи) — проті-російське.

Але на ділі політика була ясна, спільна.

Від мови, коли Німеччи-на зачала поводити уніфіка-ції від постанов трактату (по-роження Реншии, скасу-вання репараций, признання теоретичної рівноправності щодо зброєм) — польська політична думка зачала хити-ся. Санатори стали більши-ми германофобами, еденки — ще більшими москвофілами. Але з заключним пакту про ненапад між Москвою і Поль-щею, а особливо по 5. берез-ня (Гітлер — райксканцлер) — все змінилось до непізнання. Все без застережень шугнуло в бік СССР. Саманій і єн-дешкі часосни друкують такі рекламні статті в користь Со-вітів, що їх і насолодою (і як приклад „об'єктивного“ трак-тування справи) передрукову-ють ріжні більшовицькі лівія-ські „Українські Думки“ і „Критики“, ставлячи їх як ві-ршець неопорним українським націоналістам... Похід проти комуністів у Польщі — трохи залягнито, московський посол у Варшаві став „персона гра-та“... А дехто з Польків навіть договоряється до... федерації з Росією.

Так, Польща, яка завдиче своє існування як незалежна держава західним демокра-тиям — в момент, коли ви-явилася хочуть створити єдиний фронт для забезпечення мир-у і оборони Європи перед за-вою більшовизмом, — в цей момент Польща протягає руку присяжні СССР!

Стара Польща жила ідеєю „перемудра християнської ви-візайції“ (оборона

коли не тратив права на само-стійне життя; а тим більше на панування над іншими народа-ми, бо не право завжди резер-вував собі сам мандатор — Росія... Недавно одна польська газета наводила думку висо-кого совітського достойника про польську політику: мов-ля, коли прийде до війни між Польщею і Німеччиною, в та-кий раз Росія ставить на лю-терію, в якій „кождий лос-вігріє“... Але, коли Польща програє — то, очевидно, з нею буде але. А Росія — скорі-шавши з нагоди — понесе а-до Варшави — червоний пра-пор. Колиз Польща виграє — впаде в Німеччині режім Гіт-лера і прийде комунізм; а то-ді — Польща буде здужена між двома комуністичними державами (положення ана-логічне до того, коли поль-ські землі були стиснені між двома монархіями — росій-ською і німецькою).

Д-р Михайло Брайшак.

ШЕВЧЕНКО НА ПІДКАРПАТТЮ.

Мадярська політика за ос-татні десятиліття перед війною стреміла до повної деаоналі-зації не-мадярських народів. Найважливіше форсували де-націоналізацію вітчи українсь-кого народу на Підкарпатті, бо нас було найменше, ми були найслабші та культурно й на-ціонально найменше свідомі. Всі мадярські уряди з наліз-нявним старанієм сілкували за кожним проявом націо-нальної свідомості й старали-ся її немилосердно здавити. Мусимо признати, що ця полі-тика мала свої успіхи, й не-лише інтелегція, але й Верхатські, Гнатюк, І. Фран-ко, Томашівський та інші) — мадярськими територіями, сильно мадяршувало. Здава-лось, що початок XX віку був початком нашого кінця, на-шої народної смерті.

Але настали події, які змі-нили наше сумне національне положення.

Зріст національної, госто-дарської й політичної сили галицьких Українців не остався без впливу на Підкарпатті. Га-личани зачали щораз більше цікавитися долею свого „ра-ногого брата“. Згадували про нас у віднеском парламенті, бо тут й ми довідувалися з мадярських та німецьких газет, це підірвало духа в тих тоді нечисленних Українцях, я-

кі ще не відвернулися зовсім від свого народу.

Чимраз частіше читали ми про боротьбу галицьких Українців за свої права в Га-личині й у Відні й це заставо-вало деякі одні думати також і над правами наших підкарпатських Українців. Крім того старалися наші братя Га-личани називати звязки з ту-тешніми людьми, з ними пе-ренесували, додавали їм ріжних книжок, головню „Давништва „Просвіти“, а на-віть особисто заїздили до на-дів лаунових студій, (проф. Верхатський, Гнатюк, І. Фран-ко, Томашівський та інші) — концертами та менші й більш-гуртки студентів з ріжними прогромами.

Такі відвідини завжди зали-шали свій слід, бо гості йша-ли тут часосни, книжки, і та-к наше друковане слово ма-дярзувало потайно з рук до рук, із хати до хати.

З тих книжок довідувалися також про Шевченка і його діяльність і з тими книжками припили перші „Кобзарі“ на Підкарпатті. Було їх дуже мало й було дуже мало лю-дей, котрі „Кобзаря“ не по-знавали. Ми першими може-мо згадати о. Августина Вол-шинця, теперішнього директо-ра учительської семінарії, я-

кі ще не відвернулися зовсім від свого народу.

Так, бо тоби погане в голові. Дівчина зморщила брови і відповіла: — Може скажеш мені при-чепуритися по недільному, як йду до ліса на ягоди або на гриби? Така пуста і така ліна господина й не є. Гадаю, що се шідком не є несприличне, як я йду так, як йду... Що я не-прилична, погодяє хіба ліна той, що у нього самого в го-лові погані думки!

— Добре мені так! — пога-дав собі Гнат. — Бо чогож я плету так до дівчини, хоч во-не є майже дитина.

— Чому ти в мене маєш мого? — Ні! — відповіла смя-чась.

— Не хотілаб ти, щоб я нини став?

Дівчина ще не могла знати, як він се розуміє. Вінна не бачила стільки жертвою баламу-та. Хоч би й чесно думав, те-пінніше не змислитий, тільки тоді, коли його побачиш не бу-де злегка. Щоби невинитися, та кружлянка. Се добре впа-кило, що ми мільм йти хоче бути, і трохи подорожитися.

— Назначо в світ!

Марина відступила кілька кроків узад і з жахом гадяла на нього.

— Чому ні, Мариню?

— Назначо в світ!

Марина відступила кілька кроків узад і з жахом гадяла на нього.

— Чому ні, Мариню?

— Назначо в світ!

Марина відступила кілька кроків узад і з жахом гадяла на нього.

— Чому ні, Мариню?

— Назначо в світ!

кий у своїх читанках подавав уривки з поезій, або декони й цілі менші поезії Шевченка, розуміється, без подання імені автора. Думаємо, що його заохочали появлятися декони і цілі поезії в „Науці“ і ка-лендарях. Поза нини знав же Шевченка Гидор Стринський, д-р Василь Гаджета та ще кілька з наших інтелегтів.

Небагато було таких, я-кі знали Шевченка лише з і-мени. Сотки тисяч ніколи за нього не чули й не знали. Так воно було до вибуху світової війни.

Підчас війни національну свідомість і культ Шевченка поширили тут в значній мірі українські Січові Стрільці, які стояли командою у Городні, Па-лаші і т. д., та які використо-вували той час воєнного побуту у нас для культурно-національ-ної пропаганди, влаштуючи ріжні вечірки, концерти та розбуджуючи свідомість „жи-ви і друкованим словом.

По перевороті зупинилися в нас у досить поважним числі українська еміграція. Бу-ли не під національним огля-дом незвичайно свідомі еле-менти, які звязали спільно з автохтонами до культурної праці й національного осви-діння. При їх участі відвіду-вали Підкарпатські Україн-ці зараз у початках вільного життя культ Шевченка, який то культ на Україні й у Га-личині мав величезне значіння в розвитку народної ідеї.

Вже в 1920 році (16/IV) влаштувано Шевченківське Свято в Ужгороді. Але не бу-де це в скромних розмірах. В аті 1920 року прибула до Ужгороду частина Української Республіканської Капелі. З по-чатком 1921 року оснано постійний наш театр, а потім „Національний хор“.

На Підкарпатті прибуло ба-гато славних артистів, декла-маторів і співаків. Згадати хочим Б. Кривецького, по-дійкого М. Садовського, За-гарова й інших. При таких си-лах перші Шевченківські Свята в рр. 1921, 1922, 1923 і слідоучи випали справді величаво.

За останні роки Шевченків-ські свята в Ужгороді не ма-ють того давнішого блеску й імпозантності, бо велика частина артистів, співаків і декла-маторів добровільно, або при-мусово покинули Підкарпат-ську Русь.

Та зате культ Шевченка поширився по цілій Південній Русі й тепер не ли-ше по містках, але й по селах, в найдалішніх закутках, свідуючи пам'яті нашого не-дольного мученика, апостола й пророка.

Пого творити читати, тисні-сями модами. „Кобзар“ у-війшов у бібліотеки шкіл, про-мал і читачів та привних осіб і в найменіших закут-ках нашого краю.

Нині вже не лиш інтелег-ти його знає, але знає його й селянство, бо, знає й діт-чата. Мислять йому був в При-карпатті до голови нини дум-лопі (мале верховище) се-ка. Він встав. Довгий пен-ло на (гранці Галичини). На-ші сани хатини малим, симпатичний 7-літній хлопеш-ч. Задав нас випитувати, а ми його. Мік ішним спиталими ми його: „Чи чув ти децдо за Шевченка?“ — Він зараз без-думання відповів: „Чув, він красиві стихи писав і дуже лю-бим наріб“.

Коли вже й такий малий хлопчинка в Прислопі зможе так висловитися про Шевче-нка, то це знак того, що Шев-ченко вже „вселенсь“ тут і жінки у нас, панує й буде панувати.

В 72-го річницю смерті Шевченка й ми, Підкарпатські Українці, кличемо:

Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди; — Тебе не забудемо.

Покли сонце з неба сні, — („Українське Слово“).

— Чому ні, Мариню?

— Назначо в світ!

Марина відступила кілька кроків узад і з жахом гадяла на нього.

— Чому ні, Мариню?

— Назначо в світ!

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

